

LITEN HANDLENING I

ATT UNDERVISA OM KÄRNVAPEN

Kärnvapen är ett ämne som kan väcka starka känslor hos både lärare och elever. Med ditt stöd kan ämnet bli engagerande, givande och hoppfullt. Men stannar du vid att "alla har rätt till sin åsikt" och inte går vidare i diskussionen, så blir det inte lika meningsfullt. Det är i första hand elevernas *insikter* det här materialet vill utveckla - inte deras åsikter, som förhoppningsvis utvecklas ur insikterna.

Syftet med den här handledningen är att ge dig stöd och inspiration till att arbeta med kärnvapenfrågan tillsammans med dina elever. Den vill ge dig tankar och tips som kan guida dig genom arbetet.

Målet med övningarna i "Lär om nedrustning" är att ge en trygg möjlighet att i klassen diskutera fakta, tankar och känslor kring kärnvapenfrågorna.

FÖRBEREDELSE

Innan du tar upp kärnvapenfrågorna i klassrummet är det värdefullt att reflektera över din egen drivkraft. Din egen målsättning klarnar och du får stöd att besvara eventuella frågor från eleverna. Här kan du ha hjälp av filen *Bakgrund och styrdokument*, som visar att nedrustningen faktiskt är tänkt att ingå i undervisningen.

Frågor som du kan reflektera över innan du tar upp ämnet med dina elever: Varför vill jag ta upp de här frågorna? Vad väcks i mig vid tanken på att ta upp det här med mina elever? Vad hoppas jag att mina elever ska ta med sig? Är det bra tajming att börja jobba med det här ämnet just nu?

Innan du börjar behöver du alltså lusten att arbeta med kärnvapenfrågor, någorlunda bakgrundskunskaper samt saklighet och hoppfullhet. Bakgrundskunskaper finner du i de inledande avsnitten i *Lär om kärnvapen*, www.laromkarnvapen.slmk.org.

KOMMA IGÅNG I KLASSRUMMET

Vad behövs i själva klassrummet? Se till att du har en Whiteboardtavla, utrymme där eleverna kan röra sig och respekt för elevernas åsikter. Tillsammans kan ni skapa en "klassrumsetik" så att eleverna kan känna sig trygga att dela sina känslor och åsikter. Låt eleverna ta fram en lista över förhållningsregler genom att ställa dem frågan: Vad behöver vi för att alla ska känna sig trygga att dela med sig av?

Du kan sedan skriva elevernas svar på Whiteboardtavlan. Du kanske får svar som t.ex. respektera varandra, en person talar i taget, lyssna på varandra, alla har rätt till sin åsikt osv. När listan är färdig kan du gå igenom den tillsammans med eleverna. Enas om dessa förhållningsregler och gå sedan vidare med någon av de *Inledande övningarna* som finns under fliken "Till läraren". Dessa övningar ger dig en känsla för elevernas förståelse och för vad de kan vilja jobba vidare med. Börja gärna med "Inledande övning 1 – Skapa ett associationsnät".

ATT ARBETA MED AKTIVITETERNA

Genom upplevelsebaserade övningar och gruppdiskussioner kan eleverna få bättre förståelse för dagens kärnvapenhot. Efter de *Inledande övningarna* kan ni därför gå vidare med några av de aktiviteter som finns under fliken "Till läraren". Fundera över vilka arbetsätt som passar just dina elever. Gillar de att diskutera? Tycker de om att skriva? Är de intresserade av andra medier och uttrycksätt? Du kan visa dem hela materialet och be dem prioritera, eller i grupper välja olika delar av materialet för att sedan presentera resultatet gemensamt - i en temadag eller i en serie lektioner. Ni behöver inte göra alla aktiviteter, utan det viktiga är att tänka till i kärnvapenfrågan.

Om det av någon anledning är orolig stämning i klassen inför att gå vidare med kärnvapenfrågan så kan du undvika aktiviteter där eleverna på något sätt upplever att de konkurrerar mot varandra. Välj istället aktiviteter där eleverna uppmuntras att samarbeta med varandra, t.ex. *Designa en fredssymbol* (5), *Hedra offren* (8) och *Beskriv en kärnvapenexplosion* (15). Att arbeta i mindre grupper istället för i helgrupp kan också vara till hjälp, t.ex. den inledande övningen *Mikrolabbet* eller *Genomför en opinionsundersökning* (16). Även *Organisera en skrivtävling* (2) kan utvecklas till ett samarbete mellan elever och grupper.

Vi måste vara beredda på att möta diametralt olika åsikter i klassen. I diskussionsövningarna "vinner" den som har de bäst underbyggda argumenten, inte den som har "rätt".

Efter varje genomförd aktivitet är det bra om du kan sätta in den i ett större sammanhang: har du lärt dig något här som du kan använda i ett annat sammanhang?

ATT DISKUTERA OM KÄRNVAPEN

Alla aktiviteter inbjuder till dialog i klassrummet, men vissa är speciellt lämpade för diskussioner (se rutan bredvid). Kom ihåg att eleverna kommer mer att minnas *hur* ni pratade om kärnvapen mer än exakt vad som togs upp. Genom att poängtera att samarbete uppstår när det finns frivillighet så kan du hjälpa eleverna att förstå varandra.

FYRA AKTIVITETER LÄMPADE FÖR DISKUSSIONER

Ha en debatt i klassrummet (1)

Uttryck din åsikt (4)

Rollspela en kärnvapenkris (6)

Arrangera en FN-debatt (9)

Diskussionerna blir extra givande när eleverna får reflektera över sina egna sätt att bemöta varandra när de diskuterar. Att reflektera kring diskussionerna kan bli en röd tråd genom hela undervisningen. Visa eleverna hur verklig förståelse i kärnvapenfrågan

begränsas när fokus hamnar på vem som har "rätt" och vem som har "fel". Förståelsen möjliggörs när ni tittar på de underliggande drivkrafterna och behoven bakom det som sägs. Försök att under eller efter diskussionen ta fram vad båda sidor kan tänkas ha gemensamt - försök fokusera på det istället för på olikheterna!

Det finns många sätt att skapa detta klimat: Ordföranden i aktiviteterna *Arrangera en FN-debatt* (9) och *Rollspela en kärnvapenkris* (6) skulle kunna se till att diskussionerna förs på detta sätt.

Beskriv en kärnvapenexplosion (15) kan kompletteras med en diskussion om vad vi kan göra för att undvika att detta sker.

FRÅGOR FÖR DISKUSSIONER

Hur var det att lyssna på den som pratade?

Kände du dig förstådd?

Hur var det att lyssna till någon som verkade tycka annorlunda än du?

Upplevde du att du kunde hitta ord för att uttrycka dina åsikter?

Hur tänkte du när...?

Vad var det som gjorde att...?

Vad tyckte ni om diskussionen?

Har någon ändrat något i sina åsikter under diskussionen?

I aktiviteten *Skriv till dina politiker* (12) kan ni lägga in en diskussion och ett utforskande av olika sätt att påverka. Du kan fråga eleverna varför man kan uppleva ett motstånd mot att ta kontakt med sina politiker? Varför tycker många att det är enklare att demonstrera på olika sätt? Varför väljer så många att göra ingenting? Vad säger jag JA till i mitt NEJ till att skriva, söka upp, eller skicka e-post till dem jag vill påverka? Om elever känner sig osäkra inför att träffa sitt kommunalråd, *Besök ditt kommunalråd* (17) kan de t.ex. rollspela besöket i klassrummet. Du även kan lägga in forumspel i anslutning till flera aktiviteter.

Om det är samma två elever som argumentera mot varandra utan att andra får en chans att komma in i diskussionen så kan du göra aktiviteter där eleverna tilldelas specifika roller, t.ex. *Ha en debatt i klassrummet* (1) eller *Arrangera en FN debatt* (9). Om situationen ändå dyker upp så kan du kontrollera att du har förstått vad eleverna vill ha sagt. Om en elev inte känner sig hörd kommer han/hon att upprepa sin åsikt tills någon hör. Rikta dig direkt till personen och kontrollera att du har uppfattat vad han/hon velat säga. Be att få höra andras tankar om det personen har sagt. Du kan också göra en "runda" där var och en får chans att säga något (men tillåt den som vill få avstå).

Ibland händer det att elever börjar prata förbi varandra och sväva iväg från just kärnvapenfrågan. Här kan det vara frestande att bara låta diskussionen fortgå när du ser hur mycket energi och känslor ämnet väcker. Kom dock ihåg värdet av att stanna upp och sammanfatta elevernas uttalanden. I *Uttryck din åsikt* (4) är lärarens närvaro viktig så att alla får komma till tals. Fånga upp alla sidor, så sänker du samtidigt tempot i diskussionen och alla argument kommer fram.

Mer handledning finns i varje avsnitt av materialet! Lycka till!